

**ДЕРЖАВА,
ГАЛУЗІ,
ПІДПРИЄМСТВА,
БІЗНЕС:
РЕАЛІЇ І ТЕНДЕНЦІЇ
ЕКОНОМІЧНОГО,
ІНФОРМАЦІЙНОГО
ТА ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ**

МОНОГРАФІЯ

Дніпро
Пороги
2020

*Рекомендовано вченою радою
Національної металургійної академії України
(протокол № 5 від 01.10.2020 р.)*

Рецензенти:

Бондар-Підгурська О.В. - д-р. екон. наук, проф., ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

Перевозова І.В. д-р. екон. наук, проф., Івано-Франківський
національний технічний університет нафти і газу

Павлова Г.Є. – д-р. екон. наук, проф., Дніпровський державний аграрно-
економічний університет

Головні редактори

Савчук Л.М. – к.е.н., професор,

Бандоріна Л.М. - к.е.н., доцент

Національна металургійна академія України

Колектив авторів

**Д 36 Держава, галузі, підприємства, бізнес: реалії і тенденції
економічного, інформаційного та технічного розвитку:**
монографія /за ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. – Дніпро: Пороги,
2020. – 456 с.

ISBN 978-617-518-389-2

Монографія виконана в межах тем дослідження «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» державний реєстраційний номер 0107U001146 та «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» державний реєстраційний номер 0116U006782 і розрахована на широке коло вітчизняних фахівців, науковців. Представлено результати досліджень щодо сучасного стану та тенденцій економічного, інформаційного та технічного розвитку держави, галузей, підприємств та бізнесу.

Матеріали монографії подано в авторській редакції.

*При повному або частковому відтворенні матеріалів даної монографії
посилання на видання обов'язкове.*

*Представлені у виданні наукові доробки та висловлені думки
належать авторам.*

ISBN 978-617-518-389-2

© Колектив авторів, 2020

5. Застрожнікова І.В. Засади формування механізмів державного регулювання сільського господарства / І.В. Застрожнікова // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 7. – С. 87–90.

6. Сахацький М.П. Інструменти державної підтримки експортного потенціалу аграрних підприємств України / М. Сахацький, І. Ксьонжик // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. – 2016. – №2. – С. 29–36.

7. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

8. Шкуратов О.І. Органічне сільське господарство: еколого-економічні імперативи розвитку: монографія / О.І. Шкуратов, В.А. Чудовська, А.В. Вдовиченко. – К.: ТОВ «ДІА», 2015. – 248 с.

9. Чухліб Ю.О. Розробка стратегії екологізації сільськогосподарського виробництва / Ю.О. Чухліб // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – №4. – С. 160–164.

© Багорка М.О., 2020

1.3. Ретроспективний огляд законодавчого забезпечення підприємницької діяльності в Україні

Становлення та розвиток ринкової системи господарювання в Україні вимагає економічного та соціального розвитку країни та суспільства, що є можливим лише за рахунок формування та розвитку підприємницької діяльності. Підприємницька діяльність є невід’ємним атрибутом ринкового господарства країни.

Історичний досвід розвитку ринково-орієнтованих країн засвідчив, що підприємництво представляє єдину систему великого, середнього і малого бізнесу.

Законодавче забезпечення підприємницької діяльності виступає важливим аспектом соціально-економічного життя України.

Класично під нормативно-правовим забезпеченням підприємницької діяльності розуміється комплекс юридичних норм, закріплених у Конституції України, законодавчих, нормативно-правових актах і актах індивідуального характеру, які встановлюють правила поведінки суб’єктів підприємництва

при здійсненні ними господарської діяльності, а також визначають міру відповідальності за порушення цих правил.

У сучасному підприємницькому законодавстві України можна виділити наступні групи нормативно-правових актів (рис.1):

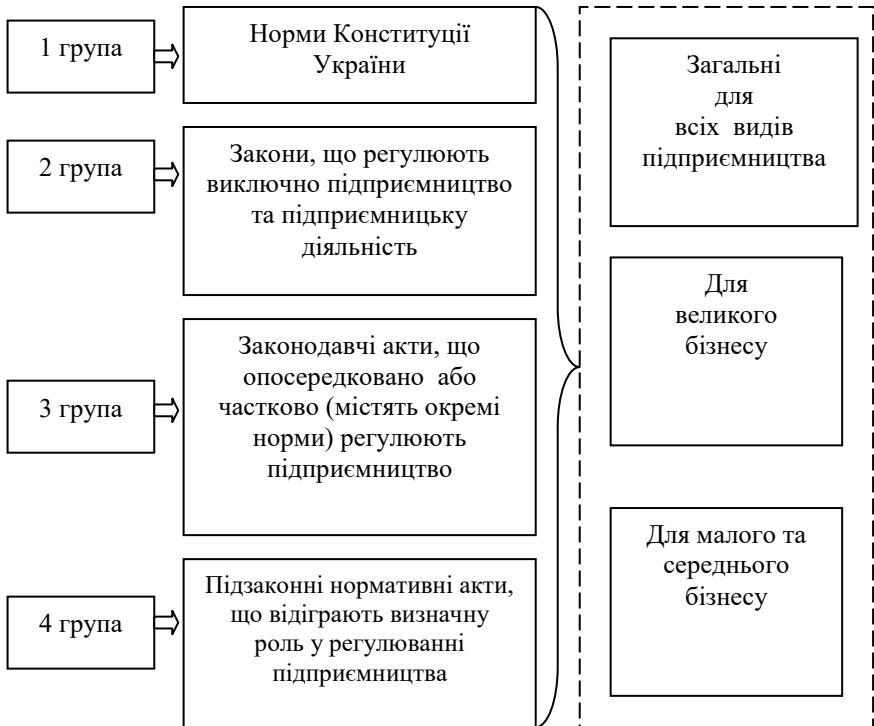

Рис.1. Групування нормативно-правових актів щодо забезпечення підприємницької діяльності в Україні
Джерело: розроблено авторами за [1]; [2]

- норми Конституції України про власність, про підприємництво, про компетенцію вищих органів державної влади;

- група господарських законів - спеціальних нормативних актів, що регулюють виключно підприємницьку діяльність;

- група нормативно-правових актів, що містять окремі норми або їх сукупність, котрі регулюють підприємництво;

- група підзаконних нормативних актів, які відіграють значну роль у регулюванні підприємництва. У їх числі — Укази Президента України, відомчі нормативно-правові акти. Значну роль у сфері підприємництва мають локальні нормативно-правові акти, що розробляються і приймаються безпосередньо суб'єктами підприємницької діяльності з метою її саморегулювання. Ці акти можуть регулювати діяльність суб'єкта в цілому (наприклад, статут), його окремих структурних частин або відособлених підрозділів (наприклад, положення про філію, представництво), або встановлювати режим комерційної таємниці тощо.

З огляду на те, що однією з визначальних проблем розвитку підприємництва в Україні, на чому наголошують багато науковців, є існування правових та адміністративних перешкод, з урахуванням того, що законодавство України про підприємництво не можна назвати системним чи впорядкованим, та з метою встановлення сучасного стану охоплення нормативно-правовою базою забезпечення підприємницької діяльності в Україні й основних тенденцій розвитку законодавства доцільно дослідити питання ретроспективи розвитку нормативно-правового забезпечення.

Перші спроби врегулювати функціонування індивідуального (підприємницького) бізнесу були здійсненні ще в 1987 року.

Реально розвиток підприємницької діяльності в Україні починається з 1991 р., а саме з прийняття Верховною Радою України низки законів: «Про підприємництво» [3], «Про підприємства в Україні» [4] «Про господарські товариства» [5] «Про власність».

Слід зазначити, що із самого зародження та на початку становлення економіки держави в 1991 році на законодавчому рівні відбувається чітке розмежування підприємництва як діяльності та підприємства та господарського товариства як організаційної форми господарювання, тобто за міжнародними правилами бізнесу та фірми або компанії.

Бізнес (англ. business — справа, діло) - це підприємницька, комерційна чи будь-яка інша діяльність, що не може суперечити закону і спрямована на отримання прибутку.

Фірма - це підприємство, організація, установа, що реалізує свою господарську діяльність з метою одержання доходу

(прибутку). Фірмою можуть бути представлені індивідуальні підприємці або об'єднання їх.

В свою чергу компанія — це асоціація підприємств, що функціонує на принципах партнерства, корпорації або інших формах організації бізнесу [6,с.35].

В Україні необхідність прийняття спеціального закону з питань розвитку підприємництва зумовлено двома причинами: по-перше, необхідністю відмінити існуюче в законодавстві обмеження (до 1991 р. приватна підприємницька діяльність була заборонена, вона вважалася карним злочином); по-друге, необхідністю сформування правового поля, яке стимулювало б розвиток підприємництва та його підтримку.

В Законі України «Про підприємництво» власне підприємництво трактувалось як безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством[3, ст.1].

При цьому, згідно ст.2, суб'єктами підприємницької діяльності могли бути громадяни України, інших держав, особи без громадянства, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності; юридичні особи всіх форм власності, встановлених Законом України «Про власність»; об'єднання юридичних осіб, що здійснюють діяльність в Україні на умовах угоди про розподіл продукції.

Законом передбачалась, що підприємці мали право без обмежень приймати рішення і здійснювати самостійно будь-яку діяльність, що не суперечить чинному законодавству; підприємництво мало здійснюватись в будь-яких організаційних формах, визначених законами України, на вибір підприємця. При цьому відповідно до ст. 12 [3, ст.12] держава гарантувала всім підприємцям, незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні права і створення рівних можливостей для доступу до матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів.

Також з метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва з боку держави статтею 14 [3, ст.14] передбачалось надання земельних ділянок,

передачу підприємцю державного майна (виробничих та нежилих приміщень, законсервованих й недобудованих об'єктів та споруд, не використуваного устаткування), необхідних для здійснення підприємницької діяльності; сприяння організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування підприємців, підготовці і перепідготовці кадрів; здійснення первісного облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої і соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх у кредит підприємцям; стимулювання за допомогою економічних важелів (цільових субсидій, податкових пільг тощо) модернізації технологій, інноваційної діяльності, освоєння нових видів продукції та послуг; надання підприємцям цільових кредитів та інших видів допомоги.

З 01.01.2004р. даний закон частково втратив чинність (крім статті 4 щодо обмеження у здійсненні підприємницької діяльності), а законодавче закріплення норм щодо підприємницької діяльності знайшло відображення у Господарському[7] та Цивільному [8] кодексах України.

Де-факто даний Закон заклав підвалини становлення та розвитку підприємництва в Україні.

Наступним кроком в правовому забезпеченні підприємницької діяльності (з огляду на те, що підприємство є однією з організаційних форм господарювання) можна вважати прийняття Закону України «Про підприємства в Україні» [9].

Згідно ст.1 даного документу підприємство визначається як основна організаційна ланка народного господарства України, як самостійний господарюючий статутний суб'єкт, який має права юридичної особи та здійснює виробничу, науково-дослідницьку і комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку (доходу). Даний Закон визначав види і організаційні форми підприємств, правила їх створення, реєстрації, реорганізації і ліквідації, організаційний механізм здійснення ними підприємницької діяльності в умовах переходу до ринкової економіки. Зокрема, стаття 2 законодавчо встановлювала такі види підприємств, як приватне підприємство, засноване на власності фізичної особи; колективне підприємство, засноване на власності трудового колективу; господарське товариство; підприємство, яке засновано на власності об'єднання громадян; комунальне підприємство; державне підприємство.

Крім того було встановлено критерії віднесення підприємств (а саме, обсяги господарського обороту та чисельність працівників) до малих підприємств; правові форми об'єднання підприємств (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та інші), гарантії прав та інтересів підприємств тощо.

Законом України «Про господарські товариства»[5], який на відміну від двох попередніх, на теперішній час є чинним, господарське товариство визначається як юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками.

Згідно ст.1 зазначеного Закону до господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства.

Цією є статтею визначено право товариств займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, яка не суперечить законодавству України.

Законом встановлено норми щодо трактування товариств, їх видів, обов'язків та повноважень учасників тощо.

28.06.1996р. відбулося конституційне закріплення свободи підприємництва. Відповідно до ст. 42 Конституції України[10, ст.42] кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Це право базується на свободі підприємницької діяльності, тобто на реальній можливості здійснення особою на власний розсуд і ризик господарської діяльності, не забороненої законом, з метою одержання прибутку. Підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.

Не аби яку роль наприкінці ХХ- самому початку ХХІст. у становленні підприємництва в Україні відіграють і підзаконні нормативні акти, зокрема, Укази Президента. Так, у 1998 році, Указом Президента України «Про державну підтримку малого підприємництва» [11]. було змінено критерії віднесення підприємств до категорії малих. Так суб'єктами малого

підприємництва були зареєстровані у встановленому порядку фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, а також юридичні особи – суб'єкти підприємництва будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період не перевищує 50 осіб та обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рік не перевищує 1млн. грн. При цьому дія цього Указу не поширювалась на довірчі товариства, страхові компанії, банки, інші фінансово-кредитні та небанківські фінансові установи, а також на суб'єкти підприємницької діяльності, в статутному фонді яких частки, що належать юридичним особам-учасникам та засновникам даних суб'єктів, які не є суб'єктами малого підприємництва, перевищують 25% [11].

Одночасно п.5 цього Указу у складі малих підприємств було виокремлено мікропідприємства – з середньообліковою чисельністю працюючих за звітний період до 10 осіб включно і обсягом виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рік не більше 250тис. грн. Такі мікропідприємства мали право застосовувати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності.

Важливим кроком у розвитку підприємництва, який сприяв веденню підприємницької діяльності, стало підписання в 1998р. Указу Президента України «Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності» [12]. Одним із пріоритетних напрямів реформування державного управління економікою визначено дерегулювання як сукупність спрямованих на зменшення втручання державних органів у підприємницьку діяльність, усунення правових, адміністративних, економічних та організаційних перешкод у розвитку підприємництва заходів, які включали:

- спрощення порядку створення, реєстрації та ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності;

- скорочення переліку видів підприємницької діяльності, що підлягають ліцензуванню та патентуванню, вимагають одержання сертифікатів та будь-яких інших дозволів на здійснення підприємницької діяльності;

- лімітування перевірок та контролю за діяльністю суб'єктів підприємництва;

спрощення процедури митного оформлення вантажів при здійсненні експортно-імпортних операцій;

забезпечення послідовності та стабільності нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності.

Через два роки, у 2000р. Президентом було підписано два Укази:

1) «Про запровадження єдиної державної регуляторної політики» [13], яким, по-перше, визначалась пріоритетність проведення єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва у діяльності органів виконавчої влади щодо здійснення

економічних реформ; по-друге, передбачалось впорядкування нормативного регулювання підприємницької діяльності шляхом видання нормативно-правових актів та директивних листів (п.2);

2) «Про заходи щодо забезпечення підтримки та дальшого розвитку підприємницької діяльності» [14], яким, поміж іншим, давалось доручення Кабінету Міністрів України а) підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України для прийняття законів «Про державну підтримку малого підприємництва»; б) впровадити механізм та забезпечити розробку інформаційно-пропагандистських заходів, спрямованих на стимулювання розвитку новостворених суб'єктів малого підприємництва; в) створити із залученням Державної акціонерної компанії «Національна мережа аукціонний центрів» довідково-інформаційну мережу для підприємців.

Одним з вирішальних кроків в розвитку малого підприємництва стало прийняття Закону України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» [15]. Даний документ, поміж іншим, був спрямований на вдосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності; формування єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємницької діяльності; активізацію фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки малого підприємництва; сприяння створенню інфраструктури розвитку малого підприємництва; впровадження регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва; максимальне спрощення юридичних процедур у правовідносинах «держава-підприємець».

За дослідженнями Р.А.Калюжного та А.С.Ластовецького в період з 24.08.1991р. (дня проголошення Незалежності України) до 01.02.2003року відбувалось формування нормативно-правової бази, за цей час було видано загалом 33827 нормативно-правових актів, котрі тією чи іншою мірою стосуються економіки, підприємств та підприємництва, з них - 624 закони. Лише Державна податкова адміністрація України за час свого існування станом на 1 лютого 2003 р. видала 5608 документів, які прямо чи опосередковано регулюють підприємницьку діяльність[2].

Об'єктивною ознакою господарського законодавства цього періоду є множинність актів, котра зумовлена тим, що:

це законодавство регулює різні види господарської діяльності;

в економіці наявні різні форми власності;

на території України застосовуються акти законодавства Союзу РСР з питань, які не врегульовані законодавством України;

відсутній кодифікований акт господарського законодавства, натомість діє значна кількість актів, прийнятих вищими та центральними органами державної влади[2].

У 2003 р. було прийнято Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» [16], який і на теперішній час регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, їхньої символіки (у випадках, передбачених законом), громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців. Цінність цього документа в сфері підприємництва полягає у створенні а) Реєстру документів дозвільного характеру як складової частини Єдиного державного реєстру; б) порталу електронних сервісів.

Новий виток розвитку як сфери підприємництва, так і його нормативно-правового забезпечення, розпочався із прийняттям Господарського та Цивільного Кодексів України, які набрали чинності з 01.01.2004р. та втратою чинності низки законів, норми яких «перемістилися» у статті означених кодексів.

Господарський кодекс [7], до якого з моменту прийняття станом на жовтень 2020р. внесено понад 120 змін, визначає загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення

господарської діяльності, в тому числі підприємництва громадянами та юридичними особами на території України, встановлює гарантії свободи підприємництва, засади державного регулювання. Саме він надав «господарського» звучання поняттю «підприємництво» і став основним нормативно-правовим актом, покликаним регламентувати діяльність господарюючих суб'єктів.

Так, стаття 42 означеного документа визначає підприємництво, по-перше, як вид господарської діяльності, по-друге, як самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку[7, гл.4, ст.42].

А у статті 62 визначено суть підприємства як самостійного суб'єкта господарювання, створеного компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому законодавством України. Підприємство як організаційна форма господарювання можуть створюватись як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності.

В статті 45 (організаційні форми підприємництва) визначено, що підприємництво в Україні здійснюється в будь-яких організаційних формах, передбачених законом, на вибір підприємця. Вибір форми організації підприємницької діяльності визначається об'єктивними умовами — сферою діяльності, наявністю грошових коштів, метою власника, перевагами та недоліками відповідних форм підприємств тощо.

Вітчизняне законодавство надає можливість вибирати організаційно-правові форми ведення господарської діяльності. Можна вести підприємницьку діяльність в наступних формах:

Фізична особа - підприємець (ФОП);

Господарські товариства: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства;

Кооперативи;

Приватні підприємства;

Громадські об'єднання.

Слід зазначити, що у світі загальновідомі три основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності:

одноосібні володіння;
партнерства (товариства);
корпорації [6, с.39].

А організаційною одиницею підприємництва є фірма або компанія.

Згідно з статтею 47 Господарського кодексу державою гарантується всім підприємцям, незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні права та можливості для залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів[7, ст.47].

Змінились, порівняно із Законом України «Про підприємництво», види державної підтримки підприємництва. Так, відповідно до ст.48, органи влади надають підприємцям земельні ділянки, передають державне майно, необхідне для здійснення підприємницької діяльності; сприяють підприємцям в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування їх діяльності, підготовці кадрів; здійснюють первісне облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої і соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх підприємцям у визначеному законом порядку; стимулюють модернізацію технології, інноваційну діяльність, освоєння підприємцями нових видів продукції та послуг; подають підприємцям інші види допомоги.

Новацією прийнятого Господарського кодексу можна вважати поділ суб'єктів господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік на суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва.

При цьому згідно п.3 ст.55 [7, п.3 ст.55]:

суб'єктами мікропідприємництва є фізичні особи - підприємці та юридичні особи, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро;

суб'єктами малого підприємництва є фізичні особи - підприємці та фізичні особи, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро;

суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро;

суб'єктами середнього підприємництва є інші суб'єкти господарювання.

На відміну від вітчизняних норм Європейський Союз визначає суб'єктів підприємництва за розмірами: великий, середній, малий бізнес, мікропідприємства (табл.1). При цьому основними факторами, які визначають розмір підприємства, є: чисельність працівників; річний оборот або річний баланс (величина активів[6, с.53].

У Міжнародній організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), в яку входять високорозвинені країни, пропонують інше групування підприємств за розміром:

- дуже малі – 1–19 працівників;
- малі – 20–99 працівників;
- середні – 100–499 працівників;
- великі – 500 і більше працівників.

Деякі країни використовують систему групування ОЕСР, або власну. Наприклад до категорії середніх у Німеччині належать підприємства з кількістю працюючих від 10 до 499, у ЄС – від 50 до 249; великі підприємства (Німеччина – більше як 500 зайнятих, ЄС – більше як 250) [6, с.61].

Аналіз табличних даних показує: в Україні застосовується система не ОЕСР, а ЄС, тобто норми Господарського кодексу України гармонізовано із європейським законодавством за фактором «кількість співробітників» - вітчизняні відмінності стосуються поділу мікропідприємств та малих підприємств на фізичні та юридичні особи.

Таблиця 1

Критерії зарахувань суб'єктів господарювання до відповідних категорій в Україні та міжнародних організаціях

Категорія суб'єктів господарювання	Україна		ЄС			ОЕСР
	Кількість співробітників, осіб	Річний дохід від будь-якої діяльності, еквівалент млн.євро	Кількість співробітників, осіб	Річний оборот, млн. євро	Річний загальний баланс, вартість активів, млн. євро	Кількість співробітників, осіб
Мікропідприємство			до 10	до 2	до 2	1-19
Фізичні особи-підприємці	до 10	до 2				
Юридичні особи	до 10	до 2				
Малі підприємства			до 50	до 10	до 10	20-99
Фізичні особи-підприємці	до 50	до 10				
Юридичні особи	до 50	до 10				
Середні підприємства	Інші	Інші	до 250	до 50	до 43	100-499
Великі підприємства	понад 250	понад 50	понад 250	понад 50	понад 43	500 і більше

Джерело: систематизовано авторами [17, п.3 ст.55]; [6, с.53]

Принциповою відмінністю є те, що вітчизняний поділ базується на показниках річного доходу від будь-якої діяльності, який в кількісному вираженні співпадає з фактором «річний оборот» у європейському законодавстві.

За дослідженнями А.М.Дерун [6, с.56] в міжнародній практиці найбільш загальними критеріями, на підставі яких суб'єкти господарської діяльності можуть зараховуватися до суб'єктів підприємництва за розмірами, є:

середньорічна чисельність зайнятих на підприємстві робітників;

розмір статутного капіталу;

балансова вартість активів;

обсяг обороту (прибутку, доходу);

кількість філій або підрозділів;

частка фірми на ринку.

Одночасно з прийняттям у 2003р. Господарського кодексу України було прийнято і Цивільний кодекс України[8], яким регламентовано правові засади таких суб'єктів підприємництва, як фізичні особи-підприємці (гл.5 підрозділу 1), та юридичні особи (гл.7 підрозділу 2). Ст. 83 поряд з іншими організаційно-правовими формами юридичних осіб, вводить поняття «підприємницькі товариства» та «непідприємницькі товариства» У 84 статті визначено критерій віднесення товариств до категорії підприємницьких і вичерпний перелік видів підприємницьких товариств. Таким критерієм закон визнає можливість розподілу між учасниками прибутку, одержаного в результаті провадження товариством підприємницької діяльності. Підприємницькими товариствами вважаються товариства, які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками (підприємницькі товариства), можуть бути створені лише як господарські товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) або виробничі кооперативи чи сільськогосподарські кооперативи, сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що діють з метою одержання прибутку. Більш детальне регулювання правового статусу підприємницьких товариств реалізоване в окремих законах («Про господарські товариства», «Про кооперацію», Господарський кодекс України).

Правовим засадам функціонування підприємницьких господарських товариств присвячено гл.8. Законодавець передбачив такі форми підприємницьких господарських товариств, як повні товариства, командитні товариства, акціонерні товариства, що по суті дублює форми товариств, встановлених Господарським кодексом.

Для формування системи контролю щодо діяльності підприємств та організацій у 2007 році прийнято Закон «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»[17], який визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю). Цей Закон запровадив створення інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю), в яку вносяться відомості про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, види господарської діяльності, що підлягають державному нагляду (контролю).

У 2008р. набрав чинності Закон України «Про акціонерні товариства»[18], який до теперішнього часу визначає порядок створення, діяльності, припинення, виділу акціонерних товариств, їх правовий статус, права та обов'язки акціонерів. Зокрема, п.3 ст. 3 Закону зазначається, що акціонерне товариство може бути створене шляхом заснування або злиття, поділу, виділу чи перетворення підприємницького (підприємницьких) товариства, державного (державних), комунального (комунальних) та інших підприємств у акціонерне товариство.

У 2012 році було прийнято Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва» [19], який визначає правові та економічні засади державної політики у сфері підтримки та розвитку малого і середнього підприємництва. Законом, поміж іншим, встановлено, що розвиток малого і середнього підприємництва забезпечують у межах своїх повноважень Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважений орган у сфері розвитку малого і середнього підприємництва, інші центральні органи виконавчої влади. Законом внормовані а) умови надання

державної підтримки (р. IV), б) її види - фінансова, інформаційна, консультаційна підтримка, у тому числі підтримка у сфері інновацій, науки і промислового виробництва, підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність, підтримка у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу(ст.15); в) формування фондів підтримки та їх види - Український фонд підтримки підприємництва, інші загальнодержавні, регіональні та місцеві фонди підтримки підприємництва.

Перерахувати та описати основні положення всіх нормативно-правових актів щодо регулювання підприємницької діяльності та підприємництва в одній статті неможливо.

В табл.2 в хронологічній послідовності систематизовано основні з них з прив'язкою до груп, наочно представлених на рис.1.

Таблиця 2

Хронологія прийняття основних нормативно-правових актів щодо регулювання підприємництва в Україні

Нормативно-правовий акт	Назва документа	Дата прийняття	Статус документа станом на жовтень 2020р.	Групи (рис.1), до яких можна віднести документи
1	2	3	4	5
Закон України	Про господарські товариства	19.01.1991р.	часткова втрата чинності 06.02.2018	2 група
Закон України	Про підприємство	07.02.1991р.	часткова втрата чинності 01.01.2004р.	2 група
Закон України	Про власність	07.02.1991	втрата чинності 20.06.2007	3 група
Закон України	Про підприємства в Україні	27.03.1991р	втрата чинності 01.01.2004р.	2 група

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Закон України	Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції підприємницької діяльності у	18.02.1992р.	втрата чинності 27.02.2002р.	3 група
Закон України	Про захист від недобросовісної конкуренції	07.06.1996р.	чинний	3 група
Закон України	Конституція України	28.06.1996р.	чинний	1 група
Указ Президента України	Про державну підтримку малого підприємництва	12.05.1998р.	чинний	4 група
Указ Президента України	Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності	03.02.1998р.	втрата чинності 25.05.2004р	4 група
Указ Президента України	Про запровадження єдиної державної регуляторної політики	22.01.2000р.	втрата чинності 25.05.2004р	4 група
Закон України	Про природні монополії	20.04.2000р.	чинний	3 група
Закон України	Про ліцензування певних видів господарської діяльності	01.06.2000р.	втрата чинності 28.06.2015р.	2 група
Указ Президента України	Про заходи щодо забезпечення підтримки та дальшого розвитку підприємницької діяльності	15.07.2000р.	втрата чинності 25.05.2004р.-	4 група
Закон України	Про державну підтримку малого підприємництва	19.10.2020р.	втрата чинності 19.04.2012р.	2 група
Закон України	Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні	21.12.2000р.	чинний	2 група
Закон України	Про захист економічної конкуренції	11.01.2001р.	чинний	3 група

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Закон України	Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань	15.05.2003р.	чинний	2 група
Кодекс України	Господарський Кодекс України	16.01.2003р.	чинний	3 група
Кодекс України	Цивільний Кодекс України	16.01.2003р.	чинний	3 група
Кодекс України	Податковий Кодекс України	02.12.2010р.	чинний	3 група
Закон України	Про кооперацію	10.07.2003	чинний	3 група
Закон України	Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності	06.09.2005р.	чинний	3 група
Закон України	Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності	05.04.2007р	чинний	3 група
Указ Президента	Про Концепцію вдосконалення державного регулювання господарської діяльності	03.09.2007р.	чинний	4 група
Закон України	Про акціонерні товариства	17.09.2008р.	чинний	2 група
Указ Президента	Про стимулювання розвитку підприємницької діяльності в умовах світової фінансової кризи	22.06.2009р.	чинний	4 група
Закон України	Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва	22.03.2012	чинний	2 група

Джерело: систематизовано авторами.

Проведене дослідження показало:

1) правове забезпечення підприємництва в Україні пройшло непростий шлях;

2) підприємницьке законодавство України складають регулюючі закони України та постанови Кабінету Міністрів, нормативні акти міністерств і відомств, органів місцевого самоврядування, у тому числі тих державних органів, що здійснюють державне регулювання підприємництва, контроль і нагляд за ним;

3) законодавче забезпечення є досить численним, розрізненим та недостатньо ефективним як по формі, так і по суті. Так, має місце дублювання одних й тих самих положень в різних документах, деякі документи містять термінологію, яка не має легітимного трактування в жодному правовому акті. Певну плутанину вносять перманентні зміни статей та цілих розділів документів, котрі потребують постійного моніторингу, також не сприяє ефективному розвитку втрата чинності одних нормативних актів через впровадження по суті їх аналогів.

Можна цілком погодитись із виявленими Л.Ш.Маматовою негативними чинниками законодавства в сфері регулювання підприємництва [1]:

- невизначеність пріоритетності законодавчих актів щодо регулювання підприємницької діяльності;
- ускладненість і об'ємність нормативної бази;
- постійні зміни і доповнення до законів;
- нестабільність і внутрішня суперечливість законодавчих актів і окремих їх норм щодо регулювання підприємницьких відносин;
- диспропорція у співвідношенні законів і підзаконних актів, їх декламаційність;
- відсутність у багатьох законах механізмів їх реалізації;
- недооцінка питань, пов'язаних з реалізацією прав і свобод людини і громадянина, гарантованих міжнародними конвенціями, що були підписані й ратифіковані Україною.

Список використаних джерел:

1. Маматова Л.Ш. Правове забезпечення підприємницької діяльності в Україні. Reporter of the Priazovskiy state technical university . 2018. Issue 35. С. 33-40
2. Калужний Р.А., Ластовецький А.С. Законодавство про підприємництво. *Науково-практичні коментарі*. 2003. №4. С.48-53

3. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991р. №698-ХІІ. в редакції від 29.01.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#n38>

4. Про підприємства в Україні: Закон України від 27.03.1991р. №887-ХІІ. втрата чинності 01.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-12#Text>

5. Про господарські товариства: Закон України від 19.01.1991р. №1576-ХІІ. в редакції від 03.07.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

6. Дерун А.М. Раціоналізація організаційних форм господарювання в національній економіці: дис...канд.економ.наук. 08.00.03. / Дерун Андрій Михайлович. Київ. 2018. 264с.

7. Господарський кодекс України: Закон від 16.01.2003р. №436-IV в редакції від 16.10.2020р; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 17.10.2020р.)

8. Цивільний кодекс України: Закон від 16.01.2003р. №435-IV в редакції від 16.10.2020р; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 17.10.2020р.)

9. Про підприємства в Україні: Закон України від 27.03.1991р. №887-ХІІ. втрата чинності 01.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-12#Text>

10. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996р. в редакції від 01.01.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 17.10.2020р.)

11. Про державну підтримку малого підприємництва: Указ Президента України від 12.05.1998р. №456/98 в редакції від 12.05.1998р. чинний. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/456/98#Text>

12. Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності: Указ Президента від 03.02.1998р. №79/98. втрата чинності 25.05.2004р.-URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79/98#Text>

13. Про запровадження єдиної державної регуляторної політики: Указ Президента від 22.01.2000р. №89/2000. втрата чинності 25.05.2004р. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/89/2000#Text>

14. Про заходи щодо забезпечення підтримки та дальшого розвитку підприємницької діяльності: Указ Президента від 15.07.2000р. №906/2000. втрата чинності 25.05.2004р.-URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/906/2000#Text>

15. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України № 2157-III від 21.12.2000р. в редакції від 10.06.2012р. чинний . URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2157-14#Text> (дата звернення 17.10.2020р.)

16. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003р. № 755-IV в редакції від 16.07.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення 18.10.2020р.)

17. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007р. № 877-V в редакції від в редакції від 13.08.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

18. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008р. № 514-VI в редакції від 16.08.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>

19. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва: Закон України від 22.03.2012р. № 4618-VI в редакції від в редакції від 02.04..2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

© Сергєєва О.Р., Лемешко А., 2020

1.4. Функціонування сфери зайнятості України в контексті подолання надзвичайних ситуацій: підходи, проблеми

Господарство, сфера зайнятості і ринок праці України в останні роки, що передували світовій і національній кризі, спричиненій пандемією коронавірусу COVID-19, перебували під потужним впливом глобальної фінансово-економічної та регіональної суспільно-політичної нестабільності, характеризуючись низкою негативів, пов'язаних із недостатньою автономізацією, незбалансованістю, значною тінізацією національного господарства, домінуванням його ресурсно-сировинної орієнтації, що, підкріплюючись ситуативними політичними кон'юнктурами, продовжує перешкоджати гідній реалізації переробного, обслуговуючого і наукоємного секторів на світових ринках.

Рівень та динаміка оплати праці в Україні в останні роки активно сприяли як деформаціям ринку праці, так і усталенню територіальних, економічних (секторальних, галузевих), професійно-кваліфікаційних, інших соціально-статусних диспропорцій та асиметрій (в тому числі у сферах вирівнювання

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
РОЗДІЛ 1. ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА СТАН РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ЕКОЛОГІЇ, ПІДПРИЄМНИЦТВА, ЗАЙНЯТОСТІ ТА ОСВІТИ	4
1.1. Теоретичні аспекти здійснення економічної інтеграції та інтернаціоналізації розвитку регіонів, галузей, підприємств, бізнесу в умовах економічної глобалізації Небаба Н.О. - к.е.н., доцент, Університет митної справи та фінансів	4
1.2. Державна політика розвитку та стимулювання екологізації виробництва аграрних підприємств Багорка М.О. - д.е.н., доцент, Дніпровський державний аграрно-економічний університет	14
1.3. Ретроспективний огляд законодавчого забезпечення підприємницької діяльності в Україні Сергєєва О.Р. - к.н.з держ.у., доцент, Лемешко А. - здобувач вищої освіти, Університет імені Альфреда Нобеля	25
1.4. Функціонування сфери зайнятості України в контексті подолання надзвичайних ситуацій: підходи, проблеми Богуш Л.Г. - к.е.н., с.н.с., Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України	45
1.5. Фінансово-економічні причини та наслідки міграції робочої сили Слав'юк Н.Р. - к.е.н., доцент, Національний університет «Києво-Могилянська академія»	57
1.6. Сучасний стан державного регулювання освітньої сфери в Україні Застрожнікова І.В.- к.н.держ.упр., доцент, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного	65

1.7.	Управління корпоративною культурою в студентському середовищі Щегініна Л. В. - к.е.н., доцент, Рудакова С.Г. - к.т.н., доцент, Поплавська О.М. - к.е.н., доцент, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»	78
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОЦІНКА РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ, ТОРГІВЕЛЬНИХ І АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ		100
2.1.	Сучасні підходи до оцінки вартості підприємств Ковальчук К. Ф. - д.е.н., професор, Козенков Д. Є. - к.е.н., професор, Національна металургійна академія України Wiesław Waszkielewicz - dr hab. inż., prof., Wyższa Szkoła Ekonomiczno -Handlowa w Bielsko-Biała, Poland, Козенкова В. Д. - асистент, Національна металургійна академія України	100
2.2.	Застосування інструментарію економічної діагностики суб'єктів підприємництва в умовах глобалізаційних процесів Гавриляк А.С. - к.е.н., доцент, Стеців І.С. - к.е.н. доцент, Маслак Т.О. - магістрантка, Національний університет «Львівська політехніка»	119
2.3.	Сприятливість зовнішнього середовища розвитку інвестиційних можливостей підприємств торгівлі Жувагіна І.О. - к.е.н., доцент, Первомайська філія Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова	137
2.4.	Розвиток функціональних підсистем логістики торговельних підприємств: прикладний аспект Павлова В. А. - д.е.н., професор, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»	145

2.5.	Функціонування торговельних підприємств у конкурентному середовищі та резерви підвищення їх ефективності Бредун О.Є. - магістрант, Жбанникова Д. В. - магістрант Науковий керівник - д.е.н., доцент Багорка М.О., Дніпровський державний аграрно-економічний університет	156
РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО СТРАХУВАННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ		167
3.1.	Регулювання ринку страхування України: сучасні реалії Журавльова Т.О. - к.е.н., професор, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова	167
3.2.	Тенденції та перспективи розвитку ринку страхових послуг в Україні Подра О. П. -к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»	177
3.3.	Wancassurance як інститут співпраці банків із страховими компаніями та засіб мінімізації ризиків Антипенко Н. В.- к.е.н., доцент, Владика Ю. П.- к.е.н., доцент, Національний авіаційний університет	184
3.4.	Фінансові ризики в діяльності сільськогосподарського підприємства Катан Л. І. - д.е.н., професор, Дніпровський державний аграрно-економічний університет	197
3.5.	Інвестиційна привабливість сільськогосподарського підприємства та її підвищення Катан Л.І. д.е.н., професор, Павлова Д. К. - магістрант, Дніпровський державний аграрно-економічний університет	208

РОЗДІЛ 4. СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	223
ТУРИСТИЧНОГО І ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО	
БІЗНЕСУ	
4.1. Теоретичні підходи до оцінки рекреаційних	223
ресурсів як основи формування рекреаційних	
комплексів країни	
Горожанкіна Н.А. - к.геогр.н., доцент,	
Бойко З.В. - к.геогр.н., доцент,	
Корнєєв М. В. - д.е.н., професор, Університет	
митної справи та фінансів	
4.2. Забезпечення безпеки транскордонних	244
туристичних подорожей	
Горб К. М. - к.геогр.н., доцент, Університет	
митної справи та фінансів	
4.3. Виявлення економічного потенціалу	252
функціонування гастрономічного туризму в	
контексті залучення інвестицій до	
Дніпропетровської області та перспектив	
його розвитку	
Колісниченко Т.О. - к.т.н., доцент, Університет	
митної справи та фінансів	
4.4. Стан та напрями розвитку підприємств	260
готельно-ресторанного бізнесу за сучасних	
умов господарювання	
Коржан В.В. - аспірант, Одеський національний	
університет імені І.І.Мечникова	
4.5. Дослідження прикладних аспектів	269
витрат на теплозабезпечення з	
використанням інноваційних технологій	
альтернативної енергетики (на прикладі	
ТзОВ «Едем-Резорт енд СПА»)	
Гнилянська Л.Й. - к.е.н., доцент,	
Сай Л.П. - к.е.н., доцент, Національний	
університет «Львівська політехніка»	

РОЗДІЛ 5. РЕАЛІЇ ТА НАПРЯМКИ	284
ІНФОРМАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ,	
ПІДПРИЄМСТВ, БІЗНЕСУ	
5.1. Some aspects of the practical implementation of the blockchain technology	284
Shvachych G. G.- Doctor of Technical Sciences, Professor, National Metallurgical Academy of Ukraine,	
Busygin V. V. - Ph.D. Candidate, University of Finance, Business and Entrepreneurship,	
Zaporozhchenko O. - Doctor of Physical and Mathematical Sciences(Ph.D.), Associate Professor, Alfred Nobel University,	
Sazonova M. - Doctor of Physical and Mathematical Sciences(Ph.D.), Associate Professor, National Metallurgical Academy of Ukraine	
5.2. Вибір, впровадження та вдосконалення CRM-систем торгівельних підприємств: проблеми та шляхи вирішення	305
Білоцерківський О.Б. - к.т.н., доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	
5.3. Розробка програмного продукту для вирішення задач об'ємного пакування в тривимірному просторі	313
Зелік В.О.- аспірантка, політичної економії та управління,	
Лозовська Л.І.- к.ф.-м.н., доцент,	
Бандоріна Л.М.- к.е.н., доцент, Національна металургійна академія України	
5.4. Інформаційне забезпечення операційної діяльності банку та особливості бухгалтерського обліку	325
Крилова О.В. - к.т.н., доцент, PhD, Інститут економіки Національного ТУ «Дніпровська політехніка»,	
Волчанська Л. В. - к.е.н., Дніпровський державний аграрно-економічний університет	

РОЗДІЛ 6. ТЕНДЕНЦІЇ ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ 339

- 6.1. Реалізація механізму оцінювання стратегічних альтернатив при розвитку зовнішньоекономічних зв'язків в умовах євроінтеграції** 339
Завербний А.С. д.е.н., доцент,
Маслак О.О. - д.е.н., доцент,
Маслак Т.О. - магістр, Національний університет «Львівська політехніка»
- 6.2. Глобальна оцінка економіко-технологічних факторів розвитку «розумної» енергетики** 362
Мареха І.С. - к.е.н., ст.викладач,
Колосок С. І. - к.е.н., доцент,
Макаренко Т.Ю.- магістр, Сумський державний університет
- 6.3. Раціональне управління ресурсами транспортно-експедиційного підприємства** 378
Гужевська Л.А.- к.т.н., доцент,
Лебідь І.Г. - к.т.н., доцент,
Погребна Н.В.- аспірант, Національний транспортний університет

РОЗДІЛ 7. СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ 397

- 7.1. Проблеми формування системи маркетингу в аграрних підприємствах** 397
Кадирус І.Г., к.е.н., доцент,
Юрченко Н.І., к. е. н.,
Мілений Є. І. - магістрант, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
- 7.2. Проблеми управління збутовою діяльністю аграрних підприємств** 410
Курбацька Л.М. - к.е.н., доцент,
Кадирус І.Г. к.е.н., доцент, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

- 7.3. Вдосконалення системи збуту торгівельного підприємства** 421
Безугла Л.С., к. н. - держ. упр., доцент ,
Коробський О. В. - магістрант, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
- 7.4. Проблеми розвитку рекламної діяльності на вітчизняних підприємствах** 434
Бойко М.А.- магістрант
Науковий керівник - к.е.н., доцент Курбацька Л.М.
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
- 7.5. Проблеми впровадження маркетингового менеджменту в систему управління банківською діяльністю** 441
Капітанова Ю.В.- магістрант
Науковий керівник - к.е.н., доцент Курбацька Л.М.
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ДЕРЖАВА, ГАЛУЗІ, ПІДПРИЄМСТВА, БІЗНЕС:
РЕАЛІЇ І ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО,
ІНФОРМАЦІЙНОГО
ТА ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ**

МОНОГРАФІЯ

Головні редактори:

Савчук Лариса Миколаївна, к.е.н., професор,
Бандоріна Лілія Миколаївна, к.е.н., доцент
Національна металургійна академія України

Відповідальна за випуск: Вишнякова І.В.,
к.е.н., доцент

Підписано до друку 30.10.2020 р. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 26,5
Тираж 300 пр. Зам. № 29

Видавництво «Пороги»,
49000, м. Дніпро, пр-кт Дмитра Яворницького, 60.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 7 від 21.02.2000.

ISBN 978-617-518-389-2